

НЯКОИ АСПЕКТИ НА СЧЕТОВОДСТВОТО В БАНКИТЕ И НЕГОВАТА РОЛЯ ЗА УПРАВЛЕНИЕТО

Ст.ас. Павлина Петкова Димитрова, БСУ

SOME ASPECTS OF BANK ACCOUNTING AND ITS ROLE FOR THE MANAGEMENT

Pavlina Petkova Dimitrova

Abstract: Accounting takes a key place in the management system. The information product, created by it is an essential prerequisite for normal existence of credit and other institutions. In this report will make an attempt to look at the quality characteristics of accounting information, as well as the functions and the tasks of the accounting itself.

Key words: bank accounting, information system, management

Счетоводната отчетност винаги е била, е и ще бъде основен източник на информация за стопанската дейност на кредитните институции. Като такава, тя заема важно място в цялостната управленска система. Немислимо би било да си представим функционирането на една банка без наличието на първични, вторични документи и регистри, без публикуването на годишни финансови отчети и оповестяванията към тях, без извеждането на различни справки, касаещи техните клиенти и др. Ето защо разглеждането на ролята и значението на счетоводството в банките е изключително актуално.

В настоящия доклад си поставяме за цел да разгледаме отчетността през призмата на системния подход. Във връзка с така поставената цел ще акцентираме върху следните основни моменти:

1. Извеждане на задачите, които стоят пред счетоводството в кредитните институции;
2. Разглеждане на качествените изисквания, на които трябва да отговаря банковия информационен продукт
3. Разясняване влиянието на информационните технологии върху отчетната икономическа информация
4. Посочване функциите на отчетността

В икономическата литература счетоводството се разглежда и като целесъобразна човешка дейност, и като функция на управлението и като блок на мениджмънта, и като наука. Основното, на което се набляга обаче е, че счетоводството е система. Или както Т. Готев отбелязва, счетоводната отчетност представлява „научно изградена система за пълно, непрекъснато, документално обосновано и взаимно свързано отразяване в парично изражение и със специфични способности на конкретните стопански явления, факти и процеси и на цялата стопанска дейност на отделно

обособеното предприятие, с цел да се осигури отчетна икономическа информация за отчитане, контролиране, анализиране и оценяване на тази дейност и за активно обратно въздействие върху нея, т.е. за нуждите на стопанското управление.³¹ Това, което се откроява в горепосоченото определение е, че: 1) счетоводството е система, или още се възприема, като подсистема на цялостната система за управление в предприятието; 2) непрекъснатото отразяване, както на отделните стопански операции, така и на целокупната дейност на предприятието, което отразяване е документално обосновано и се базира и на останалите способности на счетоводството; 3) вследствие на прилагането на способите на счетоводството се получава определен продукт, наречен отчетна икономическа информация; 4) отчетната икономическа информация не е самоцел, а се използва за анализиране и осъществяване на въздействие върху дейността на отчетната единица. Поотделно ще се спрем на всичките детайли на горепосоченото определение.

Разглеждайки счетоводството, като система, необходимо е да бъде уточнено, че тя представлява изкуствена система, създадена с гносеологическа цел. В структурата на управлението на институциите тя играе ролята на управлявана система, т.е. като обект на управление и представлява съвкупност от три основни компонента – средства на труда, необходими за протичането на производствения процес, предмет на труда – извършените стопански операции и жив човешки труд. В този случай, обект на въздействие ще бъдат и трите компонента, поради факта че те са взаимосвързани, организационно обособени и почиват на определени закономерности. Въздействието се осъществява от субекта, а това е мениджърския екип. Връзката обект-субект се осъществява непрекъснато чрез движението на информационни потоци. За целите на мениджмънта тя се дефинира, като права, когато посоката ѝ е от управленския блок към счетоводната система (под формата на различни указания и команди) и обратна в противоположна посока.

Обратната връзка предполага подаване на данни за това как се спазват управленските решения и команди чрез информация за цялостната стопанска дейност, структурирана по подходящ начин. Изготвянето на отчетната информация не е самоцелна дейност, а чрез нея се решават определени задачи. Те могат да бъдат формулирани така:

- Осигуряване на данни в хронологичен ред за извършените стопански операции;
- Поддържане към всеки един момент на информация за състоянието на всички синтетични счетоводни сметки;
- Поддържане на актуална аналитичност, представяща детайлна информация
 - Извеждане на годишни и междинни счетоводни отчети
 - Извеждане на справки, предоставящи информация относно депозитната база, кредитния портфейл, нивото на ликвидност, данни за неплатежоспособните клиенти и др. както за нуждите на ръководството, така и за нуждите на одита и надзора
 - Извеждане на справки за нуждите на банковата статистика
 - Извеждане на справки за нуждите на акционерите
 - Извеждане на справки за нуждите на клиенти и др. външни потребители

^[1] Тотев и др. „Обща теория на счетоводната отчетност”, Варна, 1987, стр.36

Всички посочени задачи можем да определим, като второстепенни, а главните се свеждат до:

1. Счетоводната система трябва да предостави своевременна и надеждна информация на банковите мениджъри, така че да обезпечи вземането на правилни управленски решения относно обема на привлечените ресурси, т.е. за нуждите на планирането и прогнозирането.

2. Създаване на достатъчна по обем и необходима информация за състоянието и изменението на кредитния портфейл и на другите активи за нуждите на контрола. Информацията ще послужи за провеждането на определен тип кредитна политика относно заемите, за въвеждане на по-големи кредитни лимити, ако това се налага за определени сектори или определен вид кредитополучатели.

3. Въз основа на информацията за обемите на депозитния и кредитния портфейл ще може ясно и точно да се фиксира оптималното отношение между тях

4. Аналитичната информация за лихвените условия по привлечените средства и заемите, както и на др. лихвоносни активи ще служи за установяване степента на лихвения риск. Въз основа на нея могат да бъдат прогнозирани нивата на лихвен риск

5. Данните от синтетичните и аналитичните сметки, отразяващи входящи и изходящи парични потоци ще дават надеждна информация за установяване на ликвидността

6. Информацията от кредитните досиета, както и от систематичното счетоводно отчитане представлява част от информацията, вземаща се предвид за оценка на кредитния риск

7. Информацията за капиталовата база е основна предпоставка за разумна преценка на степента на обезпеченост на рисковите активи. Капиталът служи, като буфер срещу бъдещи неблагоприятни събития. Неговото регистриране, наблюдаване и контролиране е от първостепенно значение.

8. Предоставяне на информация за финансовия резултат от целокупната дейност на банката. Във времеви аспект данните за нивото на печалбата или загубата са ясен сигнал за провеждане на определен тип управленска политика

9. Въз основа на аналитичната отчетност се води информация за валутните обекти и промените във валутните курсове. Вследствие от това могат да бъдат изготвени анализи и прогнози относно валутния риск.

10. Получаване на информация за изчисляване степента на ефективност, рентабилност и платежоспособност

11. Получаване на информация относно начислени и изплатени дивиденди, както и др. подходящи данни за нуждите на акционерите

12. Данните от счетоводството са информационна база на провежданата гъвкава политика относно едновременното управление на всички активи и пасиви на кредитните институции.

13. Главна задача на отчетността е и да предоставя информация във вид, необходим за извършване на макроикономически анализи и прогнози. По този начин се извършва оценка на стабилността на банковия сектор и на влиянието му върху всички други сектори на икономиката.

Броят на задачите би могъл да нарастне още с оглед въвеждането на нови банкови продукти и услуги.

Както се вижда от всичко горепосочено, цялата информация, създавана от счетоводната отчетност се създава основно за нуждите на мениджмънта. В никакъв случай не омаловажаваме информационното значение за нуждите на статистиката, вътрешния и външния надзор, депозанти, акционери и др. но мениджърите са тези лица, които във всеки един момент трябва да се стремят към постигането на максимална доходност при оптимална ликвидност и приемлива нива на всички видове риск.

Решаването на всички горепосочени задачи би било възможно ако това, което „изработва“ счетоводната система притежава определени качества. В случая към създавания специфичен информационен продукт се предявяват определени изисквания: разбираемост, уместност, надеждност и сравнимост^[2]. Разбираемостта е важно качество на информацията. Свързва се с възможността да бъде полезна на лицата, които се нуждаят от нея, с цел взимане на икономически решения. Силното детайлизиране или обратно, пресиленото обобщаване не би спомогнало на управлението да предложи някакъв вариант за решаване на възникнали проблеми в активите и пасивите. В тези случаи от значение е управленците да предложат необходимата структура на справките, които ще ползват. В случаите, когато системата не би могла да отговори на техните изисквания се залага на помощ от страна на програмистите, създали счетоводния продукт.

Второто качество-уместност, дава възможност да бъдат оценявани дадени събития, независимо минали, настоящи или бъдещи, вследствие от което могат да се коригират или потвърдят предишни оценки. Това означава, че предоставената информация трябва да бъде структурирана във вид, подходящ за извършване на анализ. Според Г. Ваклиев, „анализът изучава стопанските процеси, протичащи във всички звена на стопанството (бригади, предприятия, фирми и други поделения на народното стопанство) на всички равнища на управлението (микро, мезо и макро), намиращи се под въздействието на обективни и субективни фактори, които получават отражение в информационната система.“^[3] Въз основа на анализа, отчетната информация ще бъде преработена и ще бъдат изчислени определени показатели. Вследствие на получените резултати и въз основа на определени нормативи, и историческия опит на банката могат да бъдат предложени конкретни мерки за въздействие върху определена част от операциите.

Третото изискване – надеждност е много важно и означава, че информацията не трябва да съдържа грешки или пристрастност. В противен случай анализа и прогнозите, които ще бъдат изготвени, ще съдържат също грешки и ефект от предприетите управленски мерки не само че няма да има, но може да се получи негативно въздействие върху стабилността на банката.

Сравнимостта, като следващо изискване позволява данните да бъдат съпоставими във времеви хоризонт и между отделните институции. По този начин се съдейства за постигането на ефективни прогнози, които служат също за нуждите на управлението.

^[2] Закон за счетоводството, чл.25

^[3] Ваклиев, Г „Основи на икономическия анализ на стопанската дейност“, София, 1990, стр.10

Съществуват и други изисквания, които не са упоменати в Закона за счетоводството, но те са се наложили практически, като срочност, оперативност, пълнота, аналитичност. Срочността е изискване, което е залегнало нормативно. Например в Закона за кредитните институции се изисква всяка банка да публикува веднъж на 6 месеца счетоводен баланс и отчет за дохода. В Наредбите на БНБ също се определят срокове за представяне на справки за нуждите на надзора.

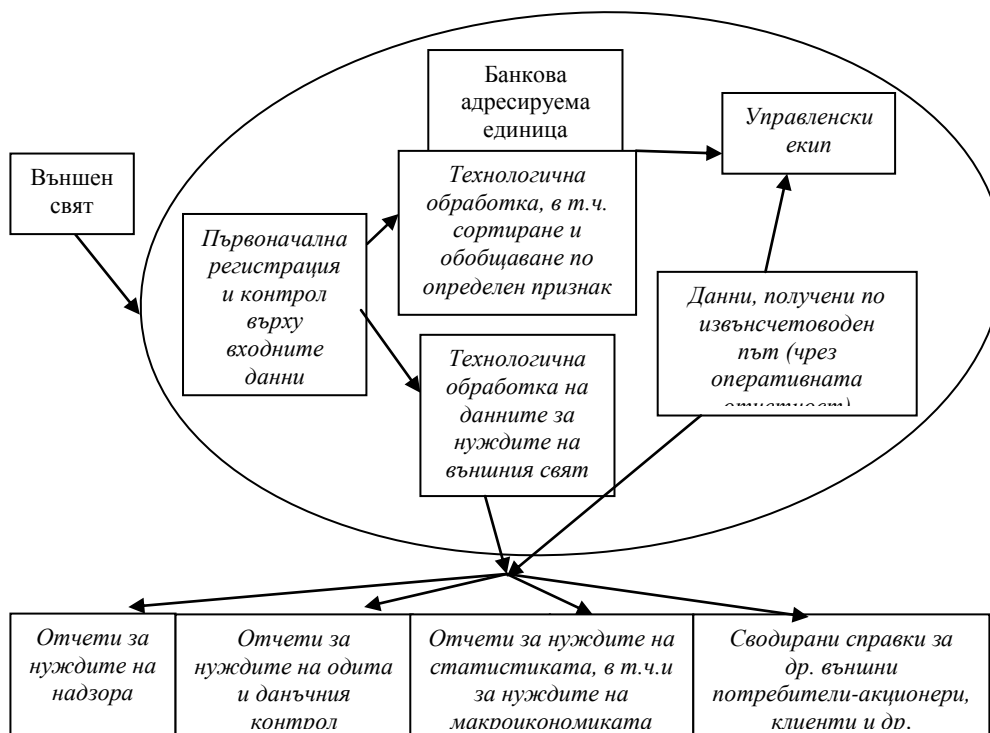
Оперативността означава, че трябва да бъдат отразявани всички факти, явления и процеси тогава, когато са извършени. Всяко отчитане в банката се извършва в реално време.

Пълнота се получава тогава, когато се обхващат изцяло всички операции и така се информираме за цялостната дейност на банката без никакви пропуски, а аналитичността е детайлизиране на информацията, което освен, че се използва в банките, но е и развита до много ниско ниво.

Ние бихме добавили още едно изискване към горните, а именно достатъчност на информацията. Предпоставки за тази нейна качествена характеристика е пълното и непрекъснато обхващане на всички стопански операции, което изключва получаването на празноти и пропуски. Терминът достатъчен се дефинира, като онзи „ който е в необходимия размер, обем, който задоволява определени нужди”^[4]. В такъв случай под достатъчност на информация ще разбираме онова количество информация, структурирано по подходящ начин, което ще задоволи нуждите поотделно на анализа, прогнозирането и контрола на отчетните обекти. По този начин се изяснява, че хаотичните и не подредени по определен начин и логика данни не могат да бъдат достатъчни, както и факта, че информация, която е пълна относно изискванията на анализа, не може да бъде еднаква с тази за изготвяне на прогнози. Така се стига до извода, че за ефективното управление на привлечените средства и ресурсите, управленците трябва да разполагат с надеждна, сравнима, уместна, разбираема, срочна, оперативна, пълна, аналитична и достатъчна информация.

Днес процеса по създаване на отчетно-икономическата информация примерно би изглеждал така:

^[4] Андрейчин Л. и колектив „Български тълковен речник”, изд. Наука и изкуство, София, 2005, стр190

Във всеки момент от регистрацията на данните през тяхното сортиране и обобщаване има налице определен информационен продукт. Този информационен продукт се създава вследствие на предварително установени нормативни изисквания, вътрешни правила и предписания, както и обичаите в дадена страна. Още при отразяването на данните те се вписват едновременно в главната книга, операционната книга, дневната ведомост за операциите. Това означава, че вече има създадена необходимата информационна база. Например при отварянето на операционната книга за нас става достъпна информацията относно това кои клиенти имат открити срочни депозити, на какви суми, колко е общата сума по синтетичната депозитна сметка. От дневната ведомост добиваме представа за това какви сделки са извършени в рамките на работния ден с пълна характеристика за тях. Информационните технологии в банките предоставят много предимства относно създадения продукт. Те биха могли да бъдат обобщени по следния начин:

1. Отчетната икономическа информация може да бъде създадена за съвсем кратко време. Така бързината, с която се регистрират данните и работата в реално време създава предпоставки за текущото ѝ обработване. Не е необходимо никакво оперативно време (най-много в рамките на няколко минути) за да достигне по каналите за информация до необходимия потребител, в повечето случаи оперативен мениджър;

2. Никой не може да извършва промени в счетоводните данни, ако няма оторизация за това. За тази цел се извършват криптиране на данните и всеки служител притежава парола, с която регистрира, че може да извършва определени операции. За разлика от другите стопански предприятия, където няколко счетоводители работят с един програмен продукт и имат възможност да извършват промени навсякъде, то тук

достъпа е ограничен. Осигуреният по този начин контрол превантивно предотвратява злоупотребите. Освен това информационната система е разделена на модули и се предполага, че с даден модул работят предварително определени лица.

3. Извършват се сложни математически операции, като например изчисляване на лихви, включително капитализирани и то при плаващ лихвен процент, създаване на тенденции и прогнози относно различните видове риск. Използват се математически и статистически модели, които дават представа за работата на банката в определено направление.

4. В автоматизираните модули съществува функция „Грешки и изключения“ във връзка с аварийно изключване на захранването, обработване на чакащи и отказани плащания и др.

5. Създавания информационен продукт е с ниска себестойност от гледна точка на това, че автоматизирания процес изисква малко усилия и по-малък брой отчетни работници. Институцията печели от разходите за възнаграждения, в определени случаи и от разходите на консумативи, поради факта, че голям брой документи се съхраняват като електронни.

6. Системата поддържа лимитиране, което означава, че не могат да се надвишават салдата по определени сметки. При теглене например на сума от разплащателна сметка от банкомат, не може да бъде предоставен по-голям размер парични единици, отколкото е наличен, като естествено бъдат приспаднати и необходимите банкови такси. Така се спазва едно основно изискване в системата на счетоводните сметки, а именно, че активните сметки могат да имат само дебитно салдо, а пасивните – кредитно.

7. Интегрираната информационна система позволява извеждане на банкови справки, както на равнище банков клон, финансов център, централа, така и общо за цялата банка. По този начин главния мениджър в централата освен че може да ползва информация поотделно за всяка банкова адресируема единица, но може да ползва и общо сводирани данни, което позволява да се има поглед върху цялостната дейността на институцията. Това е изключително важно предимство имайки предвид, че всяка банка има силно разклонена мрежа, както в големите, така и в малки градове. За разлика от всички други стопански предприятия които имат едно, две до три обособени поделения, тук отговорността за вземане на конкретни решения е съществена, отчитайки многобройните единици към определена банкова централа.

Обобщено може да се каже, че информационните технологии в банките имат съществен позитивен принос за изпълнение на изискванията към отчетната информация, които коментирахме по-горе. Кредитните институции използват в голяма степен автоматизация на рутинни и нерутинни дейности, което е важна предпоставка за вземане на своевременни управленски решения.

Относно приложението на метода на счетоводството има редица статии, доклади и книги, поради което ще се спрем съвсем накратко на този въпрос. Непрекъснатото отразяване на отделните стопански операции в хронологичен ред се осъществява чрез способа документирание. Чрез документите се регистрират както събития възникнали за първи път, така могат да бъдат и обобщени стопански факти за определен период. Въпреки важността на този способ, той не може да се разглежда изолирано от другите. В случаите, когато е невъзможно да бъде съставен документ (например при стихийни бедствия) се прилага друг способ-инвентаризацията. Освен това, всички отчетни обекти, отразени в документите трябва да бъдат остойностени, а в регистрите и сводирани. Надеждна информация към определен момент за финансовото и имуществено

състояние може да даде баланс. Ето защо само взаимосвързаното използване на елементите на счетоводния метод гарантира пълно и непрекъснато обхващане на целокупната дейност на институцията.

Съществен момент след реализирането на обратната информационна връзка е възприемането на определен модел управленска политика с цел промени в стопанската дейност на институцията. Както споменава И.Николов, „навсякъде изменението на поведението на всяка система започва с получаване на информация и зависи от получената информация, от нейната преработка в системата и в последна сметка самото поведение е резултат от командата до изпълнителния орган или до управляваната подсистема”.^[5] Реализирането на права информационна връзка цели директно въздействие върху обекта, което въздействие се налага поради отчетени незадоволителни резултати относно привлечения паричен ресурс, нарастване нивото на определен или съвкупен риск при активите и задбалансовите ангажименти, стремеж към по-високо равнище на печалбата и т.н. Специално към счетоводната подсистема указанията могат да бъдат относно вида и характера на изготвените справки, с което би нарастнала полезността на ползваната от мениджмънта информация.

След изясняване на въпросите засягащи счетоводството в системен аспект и получения от него завършен информационен продукт, е необходимо и актуално да се спрем на въпроса касаещ функциите на отчетността, като уточним, че под функция разбираме предназначението, ролята ѝ. Актуалността на поставения въпрос произтича от започналата и продължаваща хармонизация на националната ни счетоводна база с тази на останалите европейски страни. Както коментира Коста Пергелов, е необходимо „На тази основа да се осветлят по-пълно функциите на счетоводството, като материално съдържание и закономерно поведение на информационната система”^[6]. По отношение въпроса какви функции изпълнява отчетността, в литературата се открояват определени мнения. Повечето български автори наблягат на информационната и контролна функция на счетоводството. Т.Трифонов пише „...характерните черти на финансовото счетоводство са:

- Осигуряване ретроспективни данни за финансовото и имуществено състояние на обособената юридическа единица;
- Тези данни са предназначени за ползване преимуществено от външни органи”

„ То (финансовото счетоводство –бел.моя П.Д.) е поставило ударението върху контролната функция”^[7]

Иван Душанов също набляга на информационната и контролна функция^[8]. Като информационна система, счетоводството отразява чрез средствата и способите си цялостната дейност на отчетната единица непрекъснато. В този случай не може да се говори за пропуски при отчитане на стопанските събития, дори извънредните събития се обхващат чрез способа инвентаризация. Освен това, всяко изменение в ресурсите и източниците на тези ресурси се обхваща цялостно и изчерпателно. Така, че една от ролите на счетоводството е да информира мениджърите за всичко онова, което се случва

^[5] Николов, И. „Кибернетика и икономика”, изд. Наука и изкуство, София, 1971, стр.35

^[6] Пергелов, К. „Развитие на счетоводната теория и методология –от решаващо значение за хармонизацията на счетоводството”, сп. Български счетоводител, бр.19/2002, стр.4

^[7] И двата цитата са по Трифонов, Т. „Теория на счетоводството”, изд. Тракия-М, София, 1999, стр.24

^[8] Душанов, И. „Обща теория на счетоводството”, изд. Ромина, София, 2003, стр.25

в предприятието. Без информация не може да се извършва управление, не може да се изпълняват задачите на управлението, основната от която е да се създадат предпоставки за нормално функциониране в условията на риск, т.е. запазване стабилността на единицата и извличане на печалба.

Отчетността се изявява освен, като информационна, но и като контролна система. Чрез използването на един основен способ, а именно способа на допиката се осигурява надежден контрол при счетоводните записвания. Той пронизва всички вторични и сводни документи. Съставянето на баланса, оборотната ведомост, главната книга и др. са подчинени именно на него. По този начин могат да бъдат открити всички волни или неволни грешки и да се пристъпи към тяхното коригиране. Така се действа и в посока опазване и съхраняване имуществото на предприятието.

Като производна на информационната и контролна функция, К.Пергелов разглежда гносеологическата функция. "Чрез нея се проявява най-пълно природата на счетоводната отчетност като наука, като сложна форма на творческа човешка дейност, която има голяма познавателна и творческа мощ."^[9] Така, чрез отчетността се получават обективни познания за всяка стопанска операция и явление, за процесите на капиталовия кръгооборот. Гносеологическата функция съдейства за отстраняване на субективизма при изследването на действителността. Наред с тази функция К.Пергелов говори и за възпитателната функция, която е пряко свързана с контролната функция. Благодарение на последната, персоналет на институцията извършва всяка своя дейност стриктно, отговорно, което съдейства за „грижливо и пестеливо отношение към собствеността."^[10]

Освен всичко гореказано, Й.Йотова и Т.Кънева изказват мнението: "историческото развитие на счетоводството показва, че едновременно с развитието и усъвършенстването на счетоводството, като система за получаване на сведения, т.е. като информационна система, то се развива едновременно и като система за контрол и анализ. Сведенията, контролът и анализът са вътрешно присъщи черти на счетоводството"^[11].

В този случай ясно се откроява, че отчетността предоставя необходимите данни и за анализа. Безспорен е въпроса, че информацията от първичните и вторични счетоводни документи отразена по счетоводните регистри, както и данните от годишните финансови отчети се използват за изчисляване на определени коефициенти, като напр. коефициенти за ликвидност, рентабилност, капиталова адекватност, ефективност, провизираност, степен на обезпеченост на рисковите активи и др. В този случай, активите и пасивите могат да се изследват в статика и в динамика. Така е възможно да се очертаят тенденциите на развитие на имуществото и източника на това имущество при банките. Във връзка с анализаторската функция на отчетността се заговори и за една друга функция. Счетоводството регистрира всички минали събития, предоставя данни за извеждане на тенденции за минал и текущ период, но то е и в

^[9] Пергелов, К. „Интензификацията на народното стопанство и усъвършенстване функциите на счетоводната отчетност”, Юбилеен сборник, посветен на проф. К. Пергелов: по случай навършване на 80г. възраст и 55г. непрекъсната преподавателска дейност, София, УНСС, 2002, стр.124

^[10] Пергелов, К., Цит.източник, стр.126

^[11] Йотова, Й., Кънева, Т. „Счетоводство на банките”, Свищов, 2002, стр.12

основата на развитието на прогностичния анализ. Използването на определен математически апарат, заедно с наличието на исторически данни са важни предпоставки за изготвяне на прогнози, например за една бъдеща ликвидност с определена вероятност. Колкото по-голяма е степента на вероятност, толкова по-убедено може да се твърди, че прогнозата ще се реализира.

Очертаването на счетоводството, като функция на управлението не би изчерпало докрай неговия гносеологически характер. Предназначението на неговата информация, независимо детайлна или обобщена не служи единствено и само за нуждите на мениджърите. Част от информацията се предоставя и за нуждите на външни потребители, както и споменахме в настоящето изложение. Класификацията на отчетността за финансово счетоводство и управленски счетоводен анализ (управленско счетоводство) се изгражда в зависимост от това чии нужди от информация ще бъдат задоволени. Обобщаването или детайлизирането на информация и вида на справките се определят от потребителите на информационния продукт. Финансовото счетоводство „работи“ за да предостави данни за надзора, одита, банковата статистика и др. Както В.Меразчиев споменава, „счетоводството в банките е източник на отчетна информация и за факти, явления и процеси, които са с макроикономическо значение. От състоянието на тези отчетни обекти се интересува голяма част от обществото.“^[12] Така се надхвърлят пространствените граници на институциите, например могат бъдат съставени прогнози и отчети за състоянието на определени икономически сектори ползвали отпуснат банков ресурс за определен период от време, да се извършат сравнения относно това как се развиват тези сектори преди и след кредитирането, какво е влиянието върху брутния вътрешен продукт; могат да се анализират спестяванията на домакинствата под формата на банкови депозити и да бъдат направени изводи относно това обеднява ли отделното физическо лице или сме далеч над прага на жизнения минимум. Всичко това доказва, че информацията, представяна от кредитните институции служи и за нуждите на общоикономически анализи и прогнози.

Потребители на информация са голям кръг от гражданите и домакинствата, за да не кажем почти всеки. Всекидневна информация се черпи за нивата на лихвените проценти по депозити, за годишния процент на разходите по кредитите, на определен период от време изниква необходимостта от информираност за това, по какъв начин се управлява ликвидния, лихвения и кредитния риск и надеждна ли е „нашата“ банка. Примерите могат да бъдат продължени още.

Банковата статистика обобщава информацията на ниво банкова система, а одиторите преглеждат всички годишни финансови отчети и съставят доклад за дейността на институцията и верността на данните.

Обобщено може да бъде казано, че счетоводството в банките изпълнява и социална функция, нейното предназначение е да обслужва нуждите на обществото. Социумът е единствената причина за достигането на днешния облик на счетоводството, то се корени и развива въз основа на човешките нужди. Както се променят нуждите, така се променя и социалната функция. В началото на възникването му, то е предназначено да задоволява единствено изисквания на собственика на ресурсите, в последствие интерес към него започват да проявяват и други лица, най-вече кредитори, дебитори и

^[12] Меразчиев, В. „Теоретико-методологически аспекти на банковото счетоводство в Република България”, сп. Български счетоводител”, бр.11/2001, стр.17

персонал. Много по-късно се създават надзорни органи, които формулират изисквания към качествата на отчетността, а вече през последните 2 века обикновени граждани също обръщат поглед към финансово-счетоводните данни на институциите. Естествено историческият характер на функциите засяга всички функции, не само социалната.

В социалната функция се корени не само информационния ѝ характер, но и възможността за коригиране на алчността на някои управленци. Предоставянето на голяма част от информацията „на показ” възпира собствениците да провеждат агресивна и достатъчно рискована политика, както относно кредитния портфейл на институцията, така и относно много други отчетни обекти. Натрупването на бързи печалби е ограничено и едва ли в бъдеще това ще бъде променено. Обществото изисква здрава банкова система и действа отстъпващо, и по този начин наказателно, при всеки най-малък сигнал за проблем относно ликвидността.

Разглеждането на отчетността във функционален аспект, спомага да се изясни ролята на счетоводната система за ефективното управление на активите и пасивите. По този начин се разкрива значимостта на счетоводното осигуряване за банковите адресируеми единици.

Като обобщение може да бъде посочено, че управляваната счетоводна система заема ключово място в управленската система. Създаваният от отчетността банков информационен продукт се характеризира с достатъчност и висока степен на полезност. Последната се проявява не само във връзка с нуждите на вътрешните потребители на информация, но и за значителен кръг външни потребители, което ни дава основание да изтъкнем социалната функция на счетоводството.

Литература:

1. Тотев, Т. и др. „Обща теория на счетоводната отчетност”, Варна, 1987
2. Ваклиев, Г. „Основи на икономическия анализ на стопанската дейност”, София, 1990
3. Николов, И. „Кибернетика и икономика”, изд. Наука и изкуство, София, 1971
4. Пергелов, К. „Развитие на счетоводната теория и методология –от решаващо значение за хармонизацията на счетоводството”, сп. Български счетоводител, бр.19/2002
5. Трифонов, Т. „Теория на счетоводството”, изд. Тракия-М, София, 1999
6. Меразчиев, В. „Теоретико-методологически аспекти на банковото счетоводство в Република България”, сп. Български счетоводител”, бр.11/2001
7. Меразчиев, В., Батаашки, Г., Ималова, Д. „Банково счетоводство”, Свищов, 2007
8. Душанов, И. „Обща теория на счетоводството”, изд. Ромина, София, 2003
9. Андрейчин Л. и колектив „Български тълковен речник”, изд. Наука и изкуство, София, 2005
10. Закон за счетоводството
11. Йотова, Й., Кънева, Т. „Счетоводство на банките”, Свищов, 2002
12. Спасов, Д., Обретенов, Ст. И др. „Счетоводната отчетност в системата на икономическата информация”, Варна, 1974
13. Пергелов, К. „Функции на отчетността в промишлените предприятия”, София, 1966
14. Юбилеен сборник, посветен на проф.К.Пергелов: по случай навършване на 80г. Възраст и 55г. непрекъсната преподавателска дейност, доклад „Интензификацията на народното стопанство и усъвършенстване функциите на счетоводната отчетност” София, УНСС, 2002